

relativt isolert og arbeider med spesifikke fagproblemer. Samtidig er nok enkelte høyt spesialiserte gjennom sitt arbeid. Noen arbeider kanskje bare med fysisk planlegging og trenger vite mer om samfunnsprosesser. Andre arbeider derimot med sosiale problemer, og trenger vite mer om fysiske forhold.

Man kan i en slik sammenheng tenke seg at tema forbundet med planlegging (planer, gjennomføring, justeringer, resultatvurderinger), både i i-land og u-land, vil være aktuelle kurstilbud. Samarbeid med andre fag og institusjoner er også tenkelig. Ved slike kurs og seminarer bør også andre enn geografer delta.

Geografi ved Islands Universitet

GYLFI MÁR GUDBERGSSON

Gudbergsson, Gylfi Már: Geografi ved Islands Universitet. Geografisk Tidsskrift 83: 14-16. Copenhagen, June 1, 1983.

Geography as a science in Iceland: Research and University training as well as the application of geography in the community. 1982.

Gylfi Már Gudbergsson, professor, Geografisk Institut, Islands Universitet, 101 Reykjavik, Island.

Ved Islands Universitet hører geografi under Det tekniske og naturvidenskabelige fakultet, afdeling for geografi og geologi.

På afdelingen har været ansat en professor i geografi og geologi, en professor i geologi, en docent i geografi, to docenter i petrologi, en lektor i geografi og tre geologer (forskere) der ikke har lærerstillinger, men er ansatte som forskere ved Universitetets Naturvidenskabelige Institut. De underviser i en del af geologikurser. Der er også 10-12 personer der er ansatte på forskellige institutioner, som er timelærere i geografi og 12-14 i geologi.

I de sidste år har der været 35-45 studerende indskrevet til geografistudiet, heraf gennemsnitlig 12-15 nye studerende hvert år. Desuden er der varierende antal studerende som har geografi som bifag og enkelte geografi-kurser som støtiefag. Omtrent 50 er indskrevet til geologi-studiet.

B.S. studiet i geografi er normeret til tre år og er opbygget af kurser der ialt udgør 90 points (15 hvert semester). Med geografi som hovedfag i B.S. studiet skal obligatoriske kurser i geografi, geologi og statistik være mindst 60 points, men 30 points er bifag eller valgfrie støttefag.

Geografi kan også læses som bifag i forbindelse med et andet hovedfag.

Studiet er opbygget af kurser af varierende størrelse, som afsluttes med en eksamen i slutningen af hvert semester. De studerende skal i det sidste studieår skrive en B.S. afhandling. Det er en opgave der skal klares på mindst 5 uger og beregnes som 5 points.

Undervisningen foregår som forelæsninger, seminarer, øvelser (forskellige former), ekskursioner og feltkurser om sommeren. Størstedelen af de tre sidstnævnte er obligatoriske.

Efter afsluttende B.S. eksamen er det muligt at lade sig indskrive som viderestuderende. Dette studium er 30 points og består af 10-15 points kursearbejde og en afhandling på 15-20 points.

For at opfylde de krav som stilles af kulturministeriet til undervisning i mellemskoler og gymnasier må de som har bestået B.S. eksamen gennemgå pædagogisk uddannelse (pædagogik, kursus i undervisningsfærdighed, øvelser etc.) på 30 points ved Det samfundsvidenskabelige fakultet.

Geografistuderende kan vælge støttefag, men der er faktisk ikke nogen opdeling i linier inden for B.S. studiet.

Der er kurser i regionalgeografi, fysisk (natur) geografi, økonomisk geografi, human geografi og geografisk teori og metoder. Tre geologikurser er obligatoriske for geografi-studerende. Det er introduktionskurs i petrologi og geologi I og II (oversigt over geologien, jordens udvikling, endogene og exogene processer, geomorfologi og glaciologi).

Kurser for geografi-studerende (moduler)

F: forelæsninger, Ø: øvelser (forskellige former), P: points, X: obligatoriske kurser. Undervisning foregår i 15 uger i hvert semester. F.eks. 2F/2Ø betyder 2 forelæsnings timer og 2 øvelser pr. uge i et semester.

Geologi I	3 P	5F	X
Geologi II	3	5F/1Ø	X
Petrologi for geog.studerende	2	2F/1Ø	X
Geologiekскурion i Syd-Island	2	en uge	X
Geografi I (kortlæsning og øvelser)	2 P	1F/2Ø	X
Geografi II (jordbund, vegetation)	2	3F	X
Meteorologi	2	2F/1Ø	X
Klimatologi	2	3F/1Ø	X
Statistik I	2 P	2F/2Ø	X
Metoder – afhandlinger, bibliografi	1	1F/1Ø	X
Kartografi	4	3F/3Ø	X
Flyvebilledebehandling og tolkning	1	1F/2Ø	X
Arealanvendelse	3	3F/1Ø	+ opgave
Fjernanalyse	3	3F/1Ø	+ opgave
Feltkurs i geografi: Island	3	7-10 dage	X
Ekskursion til udlandet (Norge)	2	10 dage	+ opgave X
Kvantitative metoder, introduktion	3	2F/2Ø	X
Human geografi I	3 P	3F/1Ø	X
Human geografi II	2	2F/1Ø	X
Bebyggelsesgeografi	3	3F/1Ø	X
Bygeografi	3	3F/1Ø	X
Historisk geografi	3	2F/1Ø	+ opgave
Økonomisk geografi I	5 P	4F/4Ø	X
Økonomisk geografi II	2	2F/1Ø	X
Regionalgeografi	3 P	3F/1Ø	X
U-landsgeografi I	3	3F/1Ø	X
U-landsgeografi II	2	2F/1Ø	X
Island: befolkning, erhverv	2 P	2F/1Ø	X
Geografisk historie og vidensk.teori	2 P	2F/1Ø	X
B.S. afhandling	5 P		X
»Anbefalede« valgkurser:			
Statistik II	3 P	3F/2Ø	
Datalogi	2 P	2F/1Ø	
Oceanografi I	3 P	3F/3Ø	
Oceanografi II	4 P	5F/1Ø	
Plantegeografi	4 P	3F/6Ø	
Videnskabsteori og -historie	3 P	4F/1Ø	

I årene 1972-1981 har 60 studerende afsluttet B.S. eksamen. Ca. 50% valgte geologi som støttefag, 15% demografi og sociologi, 10% biologikurser, 10% historiekurser og 5% resp.-kemi, økonomi og kurser i fysisk planlægning.

Geografisk Forskning

Afdelingen for geografi og geologi (Jarðfræðaskor – Department of Geosciences) er knyttet til Universitetets Naturvidenskabelige Institut (Raunvísindastofnun Háskólans – University Science Institute, Jarðfræðastofa – Division of Geosciences), hvor de ansatte universitetslærere i geografi udfører deres forskningsarbejde.

Der er ikke forskeruddannelse i geografi ved universitetet, men målet er at geografi- (og geologi)uddannelsen bliver forøget i fremtiden. Man kan sige, at det første skridt er det fjerde studieår som afdelingen nu byder på.

Det er også afdelingens (instituttets) mål at i fremtiden bliver der 6-8 personer ansatte til at udføre undervisning og forskning på de forskellige områder inden for geografien. Dertil kommer så forhåbentlig forskningsassistenter, stipendiater og sekretærer.

Finansiering af forskning på instituttet er minimal og man har søgt finansiering af forskningsprojekter fra den islandske videnskabsfond og andre lignende i Island og i udlandet og også gennem samarbejde med institutter uden for universitetet.

I den geografiske forskning på instituttet er det svært at adskille grundforskning og anvendt forskning. Der har f.eks. været udført noget grundlæggende arbejde vedrørende et Atlas over Island og det hører til begge fagområder.

Guðrún Olafs dóttirs forskning er inden for historisk geografi, demografi, bosættelse og befolkningsstudier i Island. Hun har også medvirket i »The Nordic Association of Development Geographers.«

Gylfi Már Guðbergssons forskningsarbejde er i kartografi, fjernanalyse og arealanvendelse. Han har medvirket i flere år i vegetationskortlægning af Island ved Landbrugets Forskningsinstitut.

Dr. Sigurður Thórarinsson var professor ved Islands Universitet fra 1968 til 1982. Han døde den 8. februar 1983, kun fem uger efter at han blev professor emeritus.

Som professor både i geografi og geologi opdelte Sigurður Thórarinsson sin forskning på disse discipliner. Hans studier af fluviale og periglaciale processer, med brug af tefrakronologi for tidsbestemmelse var stærkt knyttet til den fysisk-geografiske forskning. En betydelig del af hans forskning gælder den vulkanske aktivitets indflydelse på miljø og bebyggelse. I de senere år havde han i voksende grad beskæftiget sig med efterforskning og tefrakronologisk datering af gårdsruiner i bygdernes grænseområder.

Som eksempel på tværfaglig forskning kan nævnes Atlasprojektet, vegetationskortlægningen og arbejde vedrørende Laki-udbruddet 1783-1784 og dets følger som geografer og geologer på instituttet beskæftiger sig med, sammen med historikere, meteorologer og læger.

Uden for universitetet er geografer der arbejder på planlægning, både fysisk og økonomisk planlægning med folk fra andre fagområder.

GEOGRAFIEN I SAMFUNDET

I årene 1972-1981 afsluttede 60 studerende B.S. eksamen. Af dem har 16 studeret for højere grad i udlandet, 2 i Sverige, 7 i Storbritannien, 1 i Frankrig, 3 i Kanada og 3 i U.S.A. Fire af dem har ikke afsluttet sine studier i udlandet.

Af de andre, 56, er 25 lærere ved grundskolen (7.-10.år), mellemskoler og gymnasier og 3 er skoleinspektører. En arbejder i kulturministeriet og en er instruktør i geografi på universitetet. Ti geografer er ansatte ved planlægningsinstitutioner (fysisk og økonomisk planlægning) og 12 er ved forskellige institutioner – forskning, kortlægning, natur- og miljøvern, planlægning for statens elektricitetsværk og vejvæsenet.

Såvidt som disse geografer beskæftiger sig med forskning er det for det meste anvendt forskning.

Man kan regne med at i den nærmeste fremtid bliver der ikke stor forandring og at geografer vil have muligheder for lignende stillinger. For ti år siden var næsten alle geografer i Island lærere.

Udviklingen af faget geografi i Danmark

N. KINGO JACOBSEN

Jacobsen, N. Kingo: Udviklingen af faget geografi i Danmark. *Geografisk Tidsskrift* 83: 16-18. Copenhagen, June 1, 1983.

Geography at the Universities in Denmark.

N. Kingo Jacobsen, professor, Geografisk Institut, Kbh. Universitet, Haraldsgade 68, DK-2100 København Ø.

Som det fremgår af redegørelsen i Københavns Universitet 1479-1979 bd. XIII, 377-446, Geografi ved Sofus Christiansen, N. Kingo Jacobsen og Niels Nielsen har geografi ved de højere læreanstalter frem til 1928 kun haft een lærer, først E. Löffler (1883), fysisk geografi, dernæst H. P. Steensby (1911), kulturgeografi, og siden 1920 M. Vahl, naturgeografi. G. Hatt blev i 1928 ekstraordinær professor i kulturgeografi, således at der fra det tidspunkt var 2 ansatte lærere i geografi. Herudover siden 1920 en »assistent« – i dag ville man kalde det ekstern lektor, Einar Storgaard. Det er derfor yderst interessant at efterspore, hvordan de ansvarlige i 1939 så på situationen, da M. Vahl faldt for aldersgrænsen. Ved kaldelsen af Niels Nielsen udtalte professorerne Vahl og Hatt:

»Vi finder det i høj Grad ønskeligt for Geografiens Fremtid herhjemme, at Professor Vahls Efterfølger bliver en Repræsentant for Geografiens naturvidenskabelige Side. Fagets humanistiske Side er repræsenteret ved Professor Hatt, som ønsker at fastholde sit Professorat i Kulturgeografi, men som i Erkendelse af den naturvidenskabelige Geografis primære Betydning lægger meget stor Vægt paa, at det ordinære Professorat i Geografi tilfalder en Forsker, hvis Hovedinteresse ligger inden for de naturvidenskabelige Discipliner«.

Inden for de videregående uddannelser i Danmark findes faget geografi således repræsenteret ved Københavns Universitet (KU, i nyeste tid siden 1883), Aarhus Universitet (ÅU, siden 1943), Roskilde Universitetscenter (RUC, siden 1970) og Danmarks Lærerhøjskole (DLH siden 1964). Endelig kan Sydjysk Universitetscenter (SUC, siden 1975) nævnes. Her er der tale om et forskningscenter under opbygning. Geografi er ikke repræsenteret hverken på Odense Universitet eller på Aalborg Universitetscenter.

1. *Københavns Universitet.* Faget geografi findes under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet og har frem til 1960 bestået af en 5-6 årig grunduddannelse i de naturvidenskabelige discipliner, botanik, zoologi, geologi og geografi med overbygning af et speciale (1 år) i en af de fire discipliner. Fra 1960 skilles geofag og biofag, og geofagene kan læses enten med biofagene eller med mat.-fys. fag som bifag. Efter studieordningen af 1968 går specialiseringen videre, der oprettes to studienævne – et naturgeografisk og et kulturgeografisk, men der bibeholdes en 2-2½ årig fællesmængde som 1. del med geologi som en indbygget del. Geologer har